

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Новосельського Івана Федоровича
«Конвергентні медіа в соціокультурному полі України:
політологічний аспект», подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 052 Політологія

Трансформація сучасного комунікативного простору демонструє посилення тенденцій втрати актуальності традиційних засобів комунікації, зміни стандартів роботи з інформацією, збільшення впливу конвергентних медіа на свідомість людей і набуття останніми статусу як осередку формування громадської думки, основного джерела створення та пошуку новин. Швидкість зростання популярності нових медіа в інформаційному просторі зумовила виникнення нових викликів для демократичних країн. Це пов'язано зі специфікою функціонального виміру їхньої діяльності, де медіа виступають не тільки майданчиком ведення діалогу та дискусій, але й простором активного просування дезінформаційних кампаній.

Важливим доробком у напрямку розкриття значення та ролі конвергентних медіа у демократичному розвитку політичної системи України є робота І. Ф. Новосельського. Проаналізувавши актуальність проблематики, наявні теоретико-методологічні підходи до предмета дослідження, автор визначив ключові питання та поняття, навколо розкриття яких і зосередив свою наукову розвідку. Тому структура роботи побудована цілком логічно, кожен із розділів завершується обґрунтованими висновками та відповідними посиланнями у тексті.

Вдало здійснена автором концептуалізація впливів конвергентних медіа в рамках політологічного аналізу продемонструвала специфіку конструювання соціокультурного поля України як сфери суспільних відносин, що продукує цінності, норми поведінки, політичний дизайн тощо.

Автор влучно формулює категоріальний апарат дослідження, пропонуючи розкривати сутність поняття «середовище політичної комунікації» як базове мірило меж впливу конвергентних медіа (с. 78), розширює змістовне розуміння процесу політичної ідентифікації, встановлюючи сутнісний зв'язок нових медіа з соціокультурним середовищем чи його компонентами (с. 148). А співставлення емпіричних спостережень дозволили досліднику виділити особливості еволюції концепту «нові медіа» (с. 81).

Актуальним в умовах сучасного політичного дискурсу є визначення впливу медіа на цінності суспільства та політичну ідентифікацію громадян. На прикладі деяких демократичних країн (Німеччина, Франція, США, Угорщина, Чехія, Польща, Сербія) автору вдалось здійснити такий політологічний аналіз і сформулювати два підходи щодо законодавчо регламентованого впливу держави на функціонування нових медіа. При цьому важливим висновком дисертаційного дослідження стали констатація мінімізації державного контролю за новими медіа та акцентування на принципах саморегуляції їхньої діяльності при збереженні певних можливостей контролю над комунікаційними процесами для демократичних країн. А для авторитарних режимів – здатність інструменталізувати можливості соціальних медіа за допомогою домінантного контролю з боку держави над медіапростором та інформаційними ресурсами, мінімізації саморегулювання відносин учасниками інформаційної діяльності (с. 143)

Автором розкрито роль нових медіа на прикладі соціальних мереж, через аналіз перебігу виборчих кампаній в сучасній Україні у 2019 році та стилів поведінки й позиціонування в соцмережах основних кандидатів на пост Президента України (с. 132). Водночас, в роботі обґрунтовано актуалізується домінантний характер деструктивного використання соціальних мереж в контексті політичної боротьби в сучасній Україні та робить висновки про підвищення рівня недовіри громадян до публічного дискурсу та демократичного процесу.

Відповідний аналіз чинного законодавства України дозволив автору виявити, з одного боку, наявність нормативної бази та намірів привести її у

відповідність до законодавства європейських країн, з іншого, – неефективність процедурних норм регулювання медійної сфери, дефіцит дієвих механізмів захисту національного медіапростору України, можливість на рівні судової влади приймати достатньо суперечливі з точки зору відповідності демократичним критеріям рішення (с. 144).

Заслуговує на увагу і аргументація, що конвергентні медіа впливають на реалізацію політичних стратегій в Україні, політику загалом та конструюють політичні ідентичності, переважно через утвердження нових підходів щодо реалізації політичних рішень та діджиталізацію влади; впровадження електронного врядування та розвиток сфери онлайн-послуг; використання політичними акторами позаінституціональних форм комунікації з суспільством тощо.

Попри описані вище позитивні риси дисертаційного дослідження слід відзначити такі дискусійні положення та зауваження.

1) Хоча сформульована дисертантом теза щодо втрати контролю української держави над інформаційним суверенітетом та посилення незахищеності її від впливу інформаційних потоків суміжних держав через глобальний характер застосування пропагандистських методів інформаційної війни російською владою підкріплена аргументами та не викликає заперечень, однак вважаємо за доцільне розширити дослідницьку частину більш детальним аналізом європейських практик забезпечення стабільності та цілісності інформаційної безпеки своїх країн з подальшою розробкою низки рекомендацій;

2) Зважаючи, що Україна перебуває у стані збройного конфлікту, а нові медіа вже давно виступають у якості інструменту ведення інформаційної війни, при цьому значним чином корегуючи соціокультурне середовище територій, що межують з тимчасово непідконтрольною частиною України, варто було б звернутися до аналізу визначення специфіки впливу конвергентних медіа на політичну участь на окреслених територіях;

3) Питання щодо здатності українських конвергентних медіа стати потужним компонентом українського інформаційного простору можна розглядати також крізь призму ефективності механізмів громадської

самоорганізації, які забезпечують нарощування соціального капіталу всіх учасників політичної комунікації.

Наголосимо, що вказані зауваження не знижують загального високого теоретико-методологічного рівня дисертаційного дослідження І. Ф. Новосельського. Їх можна розглядати як напрямки подальшої роботи над проблемою інтеграції модерних медіа у сферу політики.

Вищезазначене дає підставу стверджувати, що дисертація І. Ф. Новосельського «Конвергентні медіа в соціокультурному полі України: політологічний аспект», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», а тому його автор Новосельський Іван Федорович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – політологія (05 – Соціальні та поведінкові науки).

Офіційний опонент,

завідувач кафедри загальноправових
та політичних наук НУ «Запорізька політехніка»,
доктор політичних наук, професор

Д. Ю. Арабаджієв

